

“De beskæftigede og virksomhederne har ikke tilstrækkelige incitamentter til at aftale lave lønninger ved lønforhandlingerne og de, der er ledige på grund af for høje mindste- og startlønninger, har intet økonomisk incitament til at presse lønnen ned for at få beskæftigelse ved den nuværende kompensationsgrad. Derfor er der ikke sket nogen nævneværdig ændring i lønspredningen i de sidste 15 år til trods for den vedvarende høje og skævt fordelte ledighed.”

Fra kapitlet “Mindsteløn og beskæftigelse” Dansk Økonomi, juni 1994

Dansk energi- og klimapolitik i globalt perspektiv

Af Bjørn Lomborg¹

Den danske klima-politik betyder næsten intet men koster overordentligt meget. Dette skyldes en lang række myter omkring miljø, ressourcer, priser og forsyningsikkerhed. Det er en skam, vi gør det så ringe, fordi vi kunne betale meget mindre, og hjælpe indsatsen for verdens klima langt mere.

Danmark fik sidste år en ny regering, som har sat sig nogle klare klima og energi-mål i regeringsgrundlaget. Overraskende nok deles de fleste mål af oppositionen, på trods af at den totale omkostning for Danmarks klima-mål på langt sigt overstiger de samlede omkostninger på stort set alle de områder, hvor regering og opposition er uenige. Der burde være langt mere politisk diskussion omkring disse mål, men som situationen er, behøver vi desværre kun se på den nuværende regerings mål. (Det er klart, at ikke alle målene er blevet indfriet på den korte bane, men her viser de stadig det bærende Danmarks forståelse for, hvad der bør gøres.)

Fordi klima-diskussionen er så overordentligt følelsesladet er det nok værd at gentage, hvad jeg udfordrer og hvad jeg ikke udfordrer i denne artikel. Global opvarmning er rigtig, i stor grad menneskeskabt (primært gennem afbrænding af fossile brændstoffer og udledning af CO₂) og vil på langt sigt have overvejende negative konsekvenser. Derfor er det vigtigt at finde en løsning på problemet.

¹ Adjungeret professor, CBS, og direktør Copenhagen Consensus Center.

Men det er også vigtigt at holde fast i, at ligesom der er omkostninger ved klimaforandringerne, så er der omkostninger ved forskellige løsninger til klimaforandringerne. Det er vigtigt, at vi ikke – i vores iver og med gode intentioner – ender med at påføre os selv og vores efterkommere *større* omkostninger fra løsninger, der delvist reducerer global opvarmning, end disse undgåede omkostninger ved klimaforandringerne. Dette er ikke anderledes end den snusfornuftige pointe, at vi ikke nødvendigvis skal betale milliarder af kroner for et lægemiddel, der kun marginalt reducerer en patients symptomer.

Så ja, vi skal se, hvordan vi billigt og effektivt kan reducere CO₂-udledningen. Desværre er mange af de midler, Regeringen (og oppositionen) foreslår stærkt problematiske.

De gode forbedringer opnår vi kun, hvis vi vælger løsninger, der faktisk tackler problemerne og ikke blot flotte politikker, som lyder godt og får os til at føle os godt tilpas. Og eftersom vi over de kommende år har meget begrænsede ressourcer til rådighed til de mange tiltag, vi ønsker at gennemføre på alle mulige områder, fra miljø til skole, sundhed, uddannelse osv., så betyder dårlige politikker på det grønne område, at vi har færre penge til at gøre godt med på de øvrige.

Grøn økonomi

Det er oplagt, at regeringens væsentligste politiske kortsigtede udfordring er at tackle den økonomiske krise og sikre arbejdspladser og vækst. I regeringsgrundlaget er det tydeligt, at meget af svaret skal komme igennem en plan for en omstilling til grøn økonomi. På den måde regner regeringen med at øge den økonomiske vækst, beskæftigelse og sikre miljøet og klimaet. En del af regeringsgrundlagets foreslåede politikker er desværre ikke særligt effektive.

En vigtig grund til, at ineffektive politikker kan overleve i regeringens hårde prioritering skyldes, at de ofte baserer sig i temmelig problematiske påstande omkring hvordan miljøet får det stadig ringere. På mange måder opsummerer regeringen Danmarks udfordring således: “Verden står overfor to alvorlige kriser. Den økonomiske krise og klima/miljøkrisen”. Regeringens svar ligger i en “omfattende grøn omstilling af Dan-

mark”. Vil et sådant tiltag give os vækst og arbejdspladser? Vil det sikre mere miljø?

Desværre er det korte er svar “nej”. Men heldigvis er der også måder, hvor en gennemtænkt tilgang kan ændre svaret til et betinget “ja”. Det er de effektive løsninger, vi bør fokusere på.

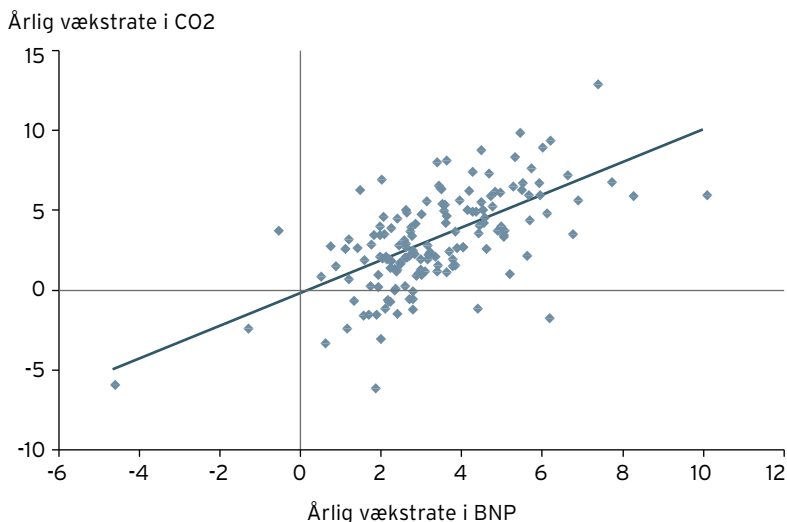
Tiltag i Danmark ubetydelige

For det første vil danske tiltag ofte gøre overordentligt lidt eller slet intet i en internationaliseret verden. Regeringen satser massivt på udbygning af vindenergi fra vindmøller men eftersom Danmark er med i EU's kvotehandel betyder flere vindmøller i Danmark indtil 2020 faktisk lige præcis *intet* for verdens samlede udledning af CO₂. Faktisk er det sandsynligt at større krav i Danmark vil føre til en delvis udflytning af CO₂-udledningen til fx Kina (hvor der produceres mindre klima-effektivt) og derfor kan en *stramning* i Danmark paradoksalt medføre en total *forøgelse* af verdens CO₂-udledning. Siden 1990 har EU godt nok reduceret CO₂-udledningen, men samtidig er så meget af produktion flyttet til udlandet, at bare CO₂-indholdet i vores forøgede import fra Kina udligner besparelserne.

Regeringen understreger, at det er derfor vi skal gennemføre en global Kyoto-lignende aftale om udledninger. Men som vi så i København i 2009 er en sådan aftale et fatamorgana. Med et USA, der selv under en demokratisk præsident og kongres ikke kunne gennemføre en klimaaftale og med et Kina og Indien, der har over to milliard mennesker, der venter på at komme ind i middelklassen er der tydeligt ikke politisk opbakning til en ny aftale. Alt tyder på at Danmark og EU kommer til at stå alene med sine aggressive stramninger.

Grøn vækst er en myte

For det andet, hævdes det ofte, at grønne ambitioner leder til mere vækst. Desværre er dette ikke rigtigt – der er globalt set en klar sammenhæng mellem højere vækst-rater og højere CO₂-vækst-rater. Vi brænder jo ikke fossile brændstoffer af for at genere Al Gore. Vi gør det derimod

Anm.: Højere vækstrater hænger nøje sammen med højere CO₂-vækstrater. Data er fra Verdensbanken for 155 lande: <http://databank.worldbank.org>.

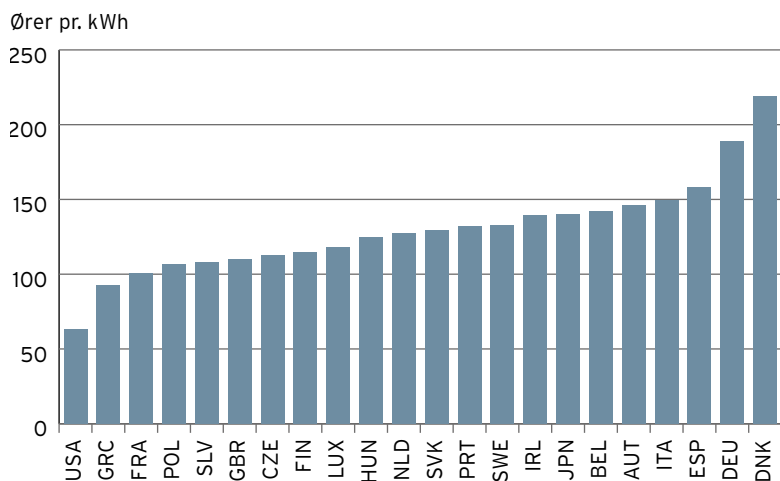
fordi fossile brændstoffer muliggør stort set alle de fordele ved civilisation, som vi har opnået de sidste par hundrede år – de giver os adgang til mad, transport, medicin, lys, varme og kulde.

Så længe grøn energi er langt dyrere, så vil en overgang til disse naturligtvis gøre os mindre rige, alt andet lige. (Naturligtvis skal man også indregne omkostningerne ved fossil forurening og CO₂, men selv da er næsten alle grønne energi-kilder langt dyrere.) Når danskerne på grund af høje afgifter betaler verdens markant højeste elpriser, betyder det ikke, at vores velfærd vokser hurtigere.

Det er rigtigt, som det ofte bliver gentaget fra fx Connie Hedegaard, at Danmark siden 1981 er blevet 70 pct. rigere uden vi har forøget vores CO₂-udledning. Men ser vi på fx USA, er deres udledninger vokset med 29 pct. og deres BNP vokset med 39 procentpoint *mere* end Danmarks.

Figur 2. Enerprisener fra 2011 i udvalgte OECD-lande

Anm.: Data er fra International Energy Agency, tabuleret af UK Department of Energy and Climate Change (Quarterly Energy Prices, september 2012).

Vi blev ikke fattige af at mindske vores CO₂-udslip, men vi fik *mindre* vækst end vi kunne have haft – og det koster velfærd og jobs.

Grønne jobs er en myte

For det tredje argumenterer regeringen, at grøn omstilling vil kunne bevare og udvikle tusindvis af nye “grønne arbejdspladser”. Men økonomiske analyser viser, at tilskud til grøn energi nok øger beskæftigelse indenfor grøn energi, men desværre fører til et tilsvarende fald i beskæftigelsen andre steder. Det er ikke overraskende fordi tilskuddet skal finansieres og det er enten kunderne eller staten der skal gøre det. Prisen på el går op, produktionsomkostningerne stiger, vi mister konkurrenceevne og almindelige gode jobs forsvinder. I forbindelse med vindmølleparken i Anholt var politikerne begejstrede for at beskrive den

som en grøn vækstpakke, der kunne “give op til 8.000 job”. Men som Energistyrelsens egen analyse viste, ville de 8.000 arbejdspladser være kort-sigtede og ville forsvinde efter blot 4 år. Omvendt med den højere elpris, som vil betyde et fald i konkurrenceevne og efterspørgsel og ville koste tilsvarende 8.000 jobs andre steder i økonomien.

Så er der selvfølgelig den idé at vores industri kunne nyde godt af andre landes tilskud ved at de køber fx danske vindmøller. Det kunne i princippet hjælpe Danmark. Det har bl.a. været argumentet bag støtten til Vestas, selvom det Økonomiske Råd i 2004 fandt at selv når man indregnede den fordel, havde Danmark brugt så mange støttekroner, at støtten totalt set var en dårlig forretning. Men det langt mere reelle problem er at fx sol- og vindindustrien, som så mange industrier, flytter produktionen til Kina eller Indien. Som Bloomberg skrev tidligere i 2012: Denmark’s Green Europe Meets Chinese Wall on Vestas Cuts. Det betød at Vestas i 2010 fyrede 2000 og 1300 i 2012 blot i Danmark.

Effekt af danske ambitioner

Der er en stor risiko for at regeringens sats på en omfattende, grøn omstilling hverken vil gavne miljøet, økonomien eller beskæftigelsen. Den vil formentlig snarere øge udledningerne i Kina, reducere væksten i Danmark og sende en del af beskæftigelsen til Indien. I bedste fald vil enkelte heldige danske og udenlandske investorer nyde godt af tilskuddene.

Dette budskab er der ikke mange, der ønsker at høre. Sådan var det også i slutningen af 1990erne, hvor jeg og flere andre påpegede, at Kyoto-aftalen ville være en overordentlig dyr skåltale, der næsten intet godt ville gøre for klimaet. Dengang blev det betragtet som at bande i kirken. Skældsord og mistænkeliggørelse væltede ned over de formastelige. I dag er den samme konklusion næsten selvfølgelig for de fleste.

Beklageligvis spildte vi over et årti med at forfølge en politisk og økonomisk urealistisk politik, hvor vi *følte* os gode. Når vi egentlig ønskede at *gøre* godt, havde vi stået os bedre ved allerede dengang at have fokuseret på bedre politikker. Det kunne være et godt argument for at droppe myterne og finde bedre strategier, så vi ikke igen om et årti står og ønsker, vi havde gjort det anderledes.

Hvorfor bliver vi ved med feel-good, do-little politik?

Som jeg ser det, er der to væsentlige årsager til at klima (og miljø generelt) bliver så dårligt prioriteret. For det første er der en gruppe af ubegrundet pessimistiske myter, der fortæller hvor galt det går, hvis vi ikke gør noget. For det andet er der en gruppe ubegrundet optimistiske myter omkring omkostningerne ved at lave grønne politikker.

De første myter angår ideerne om miljøet i forfald og udtømte ressourcer, som stammer helt tilbage fra 1972 med Rom-klubben og grænser for vækst (og endnu længere tilbage). Den pessimistiske bekymring var både fremherskende i 1990erne og er igen ved at få medvind hos mange beslutningstagere. Det var det grundlæggende tankesæt, jeg tog et opgør med, ved at præsentere de relevante data i mine kronikker og Verdens Sande Tilstand.

Myte 1.1: Miljøet får det stadig værre

Illustrationen finder vi igen fint i Regeringens grundlag, hvor man maler et dystert billede af en verden, der på mange måder går økologisk galt: Vi står overfor “stigende forureningsproblemer, ressourcemangel og klimaforandringer”. Det er som sagt helt rigtigt, at der er et klimaproblem, vi skal tackle, men retorikken omkring stigende forurening og ressourcemangel er lige så forkert som det var i 1970erne. I den vestlige verden har luftforureningen (ikke medtaget CO₂, der jo ikke er lokalt forurenende) været faldende længe og for stort set alle områder siden 1970erne, hvor OECD har lavet statistik. Det gælder også for Danmark, hvor luftforureningen for NOx, skadelig ozon, CO, bly, benzen, toluen og partikler har været faldende. Det samme gælder for havforureningen, hvor både kvælstof og coli-bakterier har været faldende.

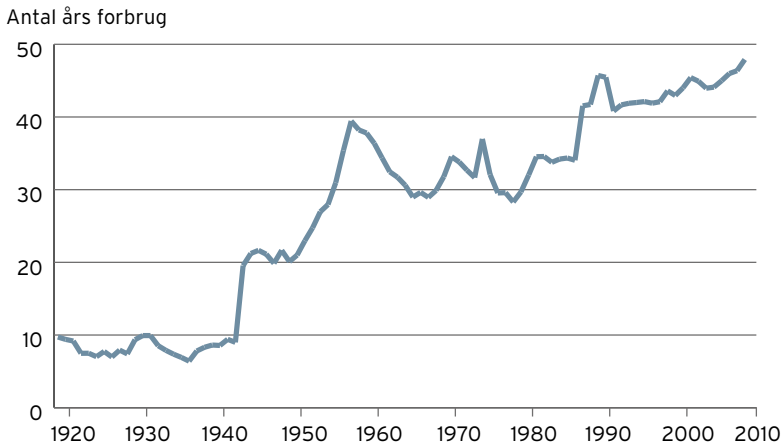
Myte 1.2: Knappe ressourcer

Regeringsdokumentet bekymrer sig også om “knappe energiressourcer” og at “reserverne af særligt olie og gas blive[r] koncentreret på stadig færre lande”, hvilket bruges som argument for at ville gøres sig “uafhængige af fossile brændsler”. Men på trods af vi globalt bruger stadig mere

olie, har vi på grund af stadig flere fund og stadig bedre teknologi, *flere og flere* års olieforbrug tilbage. I 2009 havde verden olie til næsten 48 år ved 2009-forbruget, et tal der har været stigende og aldrig været så højt siden 1920. Med ikke-konventionelle olie-kilder har vi nok olie, ikke bare til verdens nuværende olie-forbrug, men til det totale energi-forbrug til over 4000 år.

Og særligt på gas-området har vi over de sidste år set en dramatisk 40 pct. forøgelse i ressourcerne på grund af adgang til skiffer-gas, der også har udvidet den geografiske spredning i ressourcerne til traditionelle gas-importører som Polen, Tyrkiet, Ukraine, Sydafrika og Chile. Og endelig er der ingen mangel på det mest udbredte fossile brændstof, kul, som vi har nok af til flere hundrede år.

Figur 3. Antal års olieforbrug med de kendte, tilbageværende reserver

Anm.: Figuren viser antal års forbrug tilbage 1920-2009, givet vurderingen af de kendte, tilbageværende ressourcer delt med det årlige forbrug. Figuren er baseret på data fra Lomborg, "Skeptical Environmentalist" 2001 p. 124 og Simon, Julian L., G. Weinrauch and S. Moore 1994 "The reserves of extracted resources: historical data." Non-Renewable Resources 325-40, opdateret med EIA data fra 2006 og 2009, Oil & Gas Journal estimate.

Disse to myter om forurening og ressourceknaphed udgør tilsammen ideen om to væsentlige årsager til at regeringen (og mange i oppositionen) vil lave en grøn omstilling af Danmark, men ingen af dem holder til en nærmere analyse.

Samtidig trives der en stærk idé om at omkostningerne ved at droppe fossile brændstoffer bliver næsten gratis, mens de grønne energikilder bare falder i pris.

Myte 2.1: Den næsten gratis CO₂-reduktion

Det bedste eksempel på en bevidst minimeringen af omkostningerne ved en væsentlig reduktion af CO₂ finder vi i Klimakommissionen under den sidste regering. Her vurderede man mulighederne for at Danmark kunne blive fossilfrit i 2050, hvilket også er blevet pejlemærket for den nuværende regering (“Hele vores energiforsyning skal dækkes af vedvarende energi i 2050”).

Klimakommissionens formand, Katherine Richardson, meldte klart ud ved fremlæggelsen, at det ville være “næsten gratis” for Danmark blive et fossilfrit samfund i 2050.

JyllandsPosten fortalte os, at “Fremtiden er grøn og gratis” og Politikens leder fortalte os, at det er “sund fornuft at skifte til vedvarende kilder, der leverer gratis strøm”. Problemet er, at denne myte om den næsten gratis CO₂ reduktion simpelthen er fænomenalt ude af trit med økonomisk forskning. Estimerne fra nogle af de mest anerkendte energiøkonomiske modeller fra Stanford Energy Modeling Forum viser, at blot en 80 pct. reduktion af CO₂ udledningerne i 2050 typisk vil koste ca. 5 pct. af vores bruttonationalprodukt². For Danmark svarer det i 2050 til ca. 175 mia. kr. årligt. Vi taler altså om meget store omkostninger, der vil efterlade vores børn og børnebørn 175 mia. kr. fattigere hver eneste år.

Det er en omstilling, der bygger på at tvinge industri og forbrugere til at erstatte billige fossile brændstoffer med meget dyrere vedvarende energi, som vindkraft og biobrændsel. Og det vil koste. Det er da også sympto-

² Se eventuelt Tol: *An Analysis of Mitigation as a Response to Climate Change, 2010:31* og IPCC 2007 report, WGIII:206.

matisk, at Klimakommissionens forslag består af en “værktøjskasse” af nye afgifter, regler, standarder, love, skatter, tilskud og ligefrem tvungen opsparring som de håndtag, der skal hjælpe os med den næsten gratis omstilling. Hårdt presset indrømmede Richardson da også, at det faktisk bliver enormt dyrt at lave omstillingen til et fossilfrit Danmark. Budskabet er altså på en og samme gang at det bliver “næsten gratis” og samtidig overordentligt dyrt.

Hvordan i alverden kan man rimeligvis påstå at en omkostning i størrelsesordenen 175 mia. kr. om året er “næsten gratis”? Klimakommissionens arbejde viser, hvordan en sådan manøvre ofte gennemføres, om end på bekostning af fuld intellektuel hæderlighed.

Klimakommissionen sammenligner deres meget dyre plan for udfasning af fossile brændstoffer i 2050 med et alternativ, hvor verden vil reducere udledningerne med 80-95 pct. og hvor fossile brændstoffer er pålagt en voldsom afgift på kr. 1.150 pr. ton CO₂. Det betyder, at når resten af verden først har valgt at brandbeskatte fossile brændstoffer, så bliver de meget dyre og derfor er det naturligvis næsten gratis at udfase dem. Problemet er naturligvis, at man simpelthen har flyttet omkostningerne fra ens eget forslag til en hypotetisk verden, hvor alle allerede har besluttet sig for at reducere CO₂ udledningen dramatisk. Klimakommissionen finder derfor, at omkostningerne kun beløber sig til mellem 18-45 milliarder (og i dens præsentation omtalte den konsekvent kun det lave tal). Men disse tal ignorerer den *langt* større reelle omkostning, der kommer ved samtidig at vælge en fænomenalt høj CO₂-skat, som i øvrigt et helt usandsynlig i USA, Kina og Indien.

Myte 2.2: Stadig billigere grøn energi

Mange påstår, at fossile brændstoffer bliver stadig dyrere, mens den alternative energi kun bliver billigere og billigere. Påstanden om de stadig dyrere fossile brændsler er naturligvis baseret på ideen om, at vi snart løber tør, men helt klart modbevist i det dramatiske prisfald på gas vi har set i USA efter fracking-teknologien har vundet indpas (prisen faldt i første del af 2012 til den laveste siden nogensinde, siden det amerikanske energi-agentur begyndte at opgøre prisen i 1975).

Men måske mere relevant er det, at prisen på fx vindmøller er steget det sidste halve årti. Dette står naturligvis i direkte modsætning til den historie, vi i årevis har hørt fra vindmølleindustrien og forskellige politikere, hvor de har fortalt os at bare lidt mere hjælp og lidt mere støtte vil gøre vindmølleparker konkurrencedygtige.

Herhjemme kender vi bedst til sagen, fordi vi har betalt mere og mere for vind-energi. I 2005 betalte vi 51,8 øre pr. kilowatttime for vindmølleparken ved Horns Rev II. I 2008 var prisen for den næste havmøllepark, Rødsand II, steget med 20 pct. Og med Anholt Havmøllepark i 2010 blev prisen 105,1 øre pr. kilowatttime – mere end 100 pct. dyrere end for fem år siden. Dette er en vurdering, som FN's klimapanel også nikkede genkendende til i deres oversigt over vedvarende energi i 2011 (side 587): “Wind power plant investment costs rose from 2004 to 2009” og som de også viste i deres figur for både land- og hav-vindmøller i USA og Danmark.

Det virker faktisk som om vores store tilskud har den omvendte effekt: flere støttekroner betyder dyrere strøm for forbrugerne.

Konsekvenserne for Dansk energi- og klima-politik

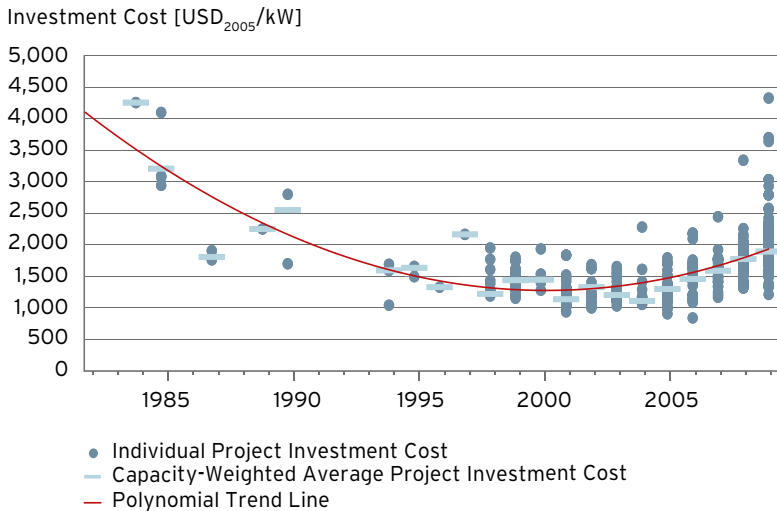
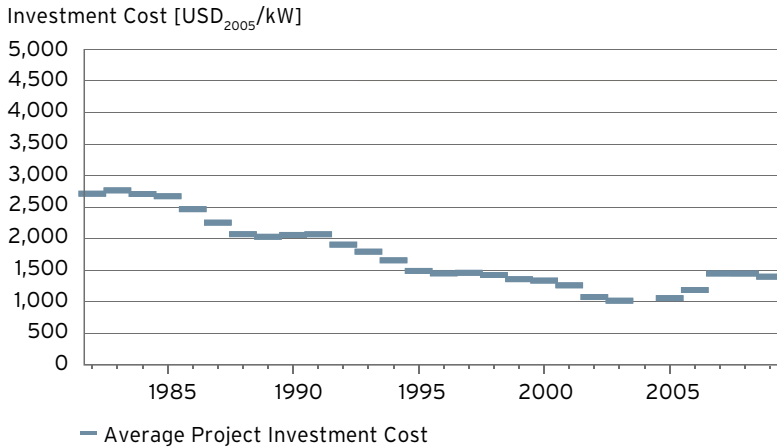
Myterne om den stadig værre situation for verdens ressourcer og miljø, sammenholdt med myterne om billige løsninger og faldende grønne omkostninger har medført, at den Danske energi- og klimapolitik – mildt sagt – har været dyr men ineffektiv.

Både den tidligere og nuværende regering har for at løse klimaproblemet forslået, at få EU til ikke blot at reducere dets CO₂-udledning med 20 pct. i 2020, men med 30 pct.

EU's politiske enegang er allerede astronomisk dyr. Prisen for EU's 20 pct.-reduktion ligger på omkring 1.500 milliarder kroner om året, beregnet som et gennemsnit af de tilgængelige modeller på Stanford Energy Modelling Forum.³ Desværre er effekten kun en reduktion af den globale opvarmning i år 2100 med umålelige 0,05°C. Den totale fordel for verden

³ Jf. Tol, *The Costs And Benefits Of EU Climate Policy For 2020*, 2012:21.

Figur 4. Omkostninger for land-vindmøller i Danmark og USA over tid, 1982-2009

Anm.: Figuren viser investeringsomkostninger for landvindmøller i (øverste panel) Danmark (kilde: Nielsson et al, 2010) og (nederste panel) USA (kilde: Wiser og Bolinger, 2010. Figuren er gengivet fra FN's Klimapanel (2011): Renewable Energy Sources and Climate Change Mitigation, p. 585.

ved en sådan reduktion ligger på omkring 50 milliarder kroner årligt. Det svarer til at hver gang vi investerer én krone får vi 3 ører igen i form af færre klimaskader – ikke en imponerende investering.

Beregningerne viser tilsvarende, at omkostningen for Danmark alene ligger på omkring 23 milliarder kroner om året – som altså vil gøre mindre end 1 milliard kroner godt i hele verden. Vi kunne, blot for den danske pris af EU's klimapolitik, bygge næsten 5 Rigshospitaller *hvert eneste år*. Og den danske effekt på klimaet – hvis vi holder fast i politikken de næste 90 år – betyder en reduktion i temperaturen i år 2100 på blot 0,0007°C.

Men målet er altså at reducere endnu mere, og få hele EU's reduktion op til 30 pct. Så vil omkostningen i stedet ligge på 3.350 milliarder kroner om året. Og den ekstra udgift på 1.850 milliarder kroner årligt vil *totalt* formindske opvarmningen om 90 år med blot 0,01°C. Der synes mildt sagt ikke at være nogen sammenhæng mellem omkostning og fordele.

Som noget nyt ønsker regeringen også at gennemføre en klima-lov, efter britisk forbillede – selvom briterne nu er ved at opgive deres lov, fordi den har vist sig at være håbløst dyr og ganske umulig at leve op til.

Og briterne har “kun” forpligtet sig til at reducere CO₂-udledningerne med 80 pct., hvorimod regeringen lover 100 pct. FN's modeller viser at alene en 80 pct. reduktion af udledningerne i 2050 vil koste ca. 5 pct. af BNP. For Danmark svarer dette som sagt i 2050 til ca. 175 mia. kr. årligt, som vi vil efterlade vores børn og børnebørn fattigere. Og selv hvis Danmark skulle beslutte sig for at påføre sig den omkostning og ikke udlede ét eneste gram CO₂ efter 2050, ville effekten på klimaet næsten ikke kunne måles – for alle de mange milliarder vil vi samlet udsætte den globale opvarmning med 2 uger i år 2100.

Alternativet

Givet de overordentligt store omkostninger, der er forbundet med den danske klima-politik, og de ekstraordinært små fordele, disse vil give, var det måske værd at kigge efter alternativer, der både ville være billigere og mere effektive.

I 2009 bad Copenhagen Consensus Center 27 af verdens førende klimækonomer at se på, hvilke løsninger, der ville give det bedste klima-resultat per investeret krone (se fixtheclimate.com). 5 topøkonomer, inklusive 3 Nobel-pristagere rangordnede løsningerne fra bedst til værst. Ikke overraskende faldt løsningsforslag som EU's 20 pct. reduktion i 2020 helt i bund.

Men det bedste, langsigtede tiltag viste en langt bedre effektivitet – det var omkring 500 gange bedre end de typiske, danske politikere tiltag.

Grundlæggende ligger problemet i en omstilling til grøn energi i, at vi er meget langt fra den situation, hvor alternativ energi bliver billigere end fossile brændstoffer. Og det er helt centralt. Klodens klimaproblemer løses ikke før alternativ CO₂-neutral energi er billigere end fossile brændstoffer. Indtil det sker, vil verdens største forurenere med USA, Kina og Indien i spidsen fortsætte med at bruge fossile brændstoffer. Og hvad Danmark gør på egen hånd påvirker ikke den globale opvarmning.

Det, der betyder noget er, hvor hurtigt vi kan udvikle alternativ, markedsklar CO₂-neutral energi, der – uden statsstøtte, tilskud, lovgivning, kvoter og tvang – er billigere end fossile brændstoffer. Når det sker, vil alle skifte over til vedvarende energi. De store forurenere vil skifte til fossil-fri energi, fordi det kan betale sig.

De sidste 18 års klimaforhandlinger og tomme løfter viser alt for tydeligt, at økonomisk dyre løsninger som høje CO₂-skatter og regler ikke bringer os nærmere en løsning.

Se på computerrevolutionen siden 1950'erne. Den blev ikke skabt gennem kvoter på skrive-maskiner eller skatter på regnestokke. Den blev heller ikke skabt ved at alle hjem i 1960'erne fik deres egen kælder fyldt med en elektronikhjerne, der blev massivt statsstøttet. I stedet blev revolutionen båret af massive investeringer i forskning og udvikling. Da computer-komponenterne blev billige nok, kom Apple og IBM og lavede computere, som alle ville købe.

Tilsvarende skal vi styrke forskningen, så grønne energikilder indenfor de næste 20, 30 eller 40 år bliver så billige, at alle ønsker at købe dem. Det kræver mange flere penge til forskning, men stadig langt mindre end

de omkostninger, som Regeringen, oppositionen og EU er i gang med at spendere på borgernes vegne.

Dette forslag var top-forslaget blandt Nobelpristagerne, og forudsiger, at Danmark, ligesom alle andre nationer, bør binde sig til at bruge 0,2 pct. af BNP til forskning og udvikling af grøn energi.

I sidste ende er det, der betyder noget for klimaet ikke, hvad Danmark gør, men hvor hurtigt vi er med til at udvikle alternativ, markedsklar CO₂-neutral energi. En energi, der – uden statsstøtte, tilskud, lovgivning, kvoter og tvang – er billigere end fossile energi. Når det sker, vil alle, også Kina, Indien og USA, skifte over til vedvarende energi.

Men det sker først når teknologierne er blevet langt, langt billigere, og det sker ikke først og fremmest gennem afgifter og kvoter, men igennem ny teknologi.

Nobelpristagerens forslag vil for Danmark koste omkring 3,6 mia kroner årligt, eller omkring en fire-dobling af den nuværende indsats på 1 mia kroner. Alligevel vil omkostningen være blot 4 pct. af den nuværende politik og *langt* lavere end de ekstravagante løfter som både denne og den tidligere regering har lavet. Og samtidig vil en sådan politik have en langt større chance for rent faktisk at levere en bæredygtig klimapolitik.

Vi kan altså bruge færre ressourcer, håndtere klimaudfordringen og samtidig efterlade flere ressourcer til alle de andre velfærdsprioriteter.

Det er den diskussion, Danmark mangler. Vi bliver nødt til at prioritere, og hvis vi vælger de dyre og ineffektive feel-good politikker, vil vi ikke være nået ret langt i 2020. Jeg håber, vi bliver bedre til at vælge de billige og effektive løsninger, der vil sætte Danmark på verdenskortet, ikke for skåltaler, men for en reel indsats.